

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NYT FRA LOKALHISTORIEN

UDGIVET AF LOKALHISTORISK SELSKAB FOR BRØNSHØJ, HUSUM OG UTTERSLEV

Brønshøj Kirke, tegnet af Ove Sternow. Det er de færreste skolepiger, der har kunnet prale af sådan en tegning i deres poesibog. Det er Brønshøj som landsby. Vi fornemmer, at markerne går helt op til kirkemuren og Brønshøj Kirkevej er en markvej ned til mosen. Bemærk, at våbenhuset ikke er med, det kom til i 1892.

Vi kan deraf udlæde, at tegnelærer O. Sternow har brugt et gammelt foto eller maleri som forlæg for sit lille kunstværk (se artikel side 14).

NYT FRA LOKALHISTORIEN udkommer fire gange om året. Eftertryk er tilladt efter aftale og med kildeangivelse. Bladet modtager meget gerne indlæg fra medlemmerne, men redaktionen påtager sig intet ansvar, hverken for indhold eller for korrektur.

Redaktion: Thomas Viggo Pedersen (ansvarsh.).

Indhold

Ældre spor af især Emdrup og Utterslev	side 3
Bispebjerg Hospital, nyt parkeringshus	side 8
Poesibog fra 1929	side 10
Ove Sternow	side 14
At spille klink ved gadekæret	side 15
Nogle vejnavne	side 17
Rundvisning med vores venskabsforening	side 18
Kalender	side 19
Adresser	side 20

Først spiller man Klink med sine kammerater eller får veninderne til at skrive i sin poesibog. Så går der hundrede år, og så er både Klink og poesibogen i mellemtiden blevet til historie. Et splinternyt parkeringshus kan godt bore sine rødder ned ved et historisk hospital – især når det ligger på Absalons gamle besiddelser. Alt er historie – i hvert fald om fem minutter.

NOGLE NOTER OM ÆLDRE SPOR

AF ISÆR EMDRUP OG UTTERSLEV

af Svend Ole Nielsen

Der er forskellige måder at finde frem til de fortidige spor i vores bydel. Vi ved med sikkerhed, at der har boet mennesker i vores område helt tilbage i stenalderen, da der er gjort stenalderfund forskellige steder. Således har man ved Brønshøjholm på den nordlige side af marken gjort fund af spredt flintaffald fra yngre stenalder. I Emdrup på Engblommevejs sydlige tilslutning, og mod nordvest findes en stenalderboplads langs bredden af Utterslev Mose.

Vi kan også konstatere, at der har boet mennesker i bronzealderen (1700 – 300 f. Kr.). Derom vidner bronzealderhøjene bag Bellahøj Restaurant. Men herefter bliver det straks en smule vanskeligere. Ved hjælp af resultaterne fra stednavneforskning er det dog muligt at give en nogenlunde præcis datering af landsbyernes alder. Hvad angår Utterslev og Husum, så peger deres endelser -lev og -um på, at de er opstået i germansk jernalder eller ca. 300 – 800 e. Kr. Om stednavnet Brønshøj kan der ikke siges noget præcist rent tidsmæssigt, men den første stavelse *brøn(d)* eller dets gamle udtryk *brunn* betyder egentlig kilde, og refererer til den nu udrænedede Torstens Kilde, der lå på bakken lidt nordvest for kirken. Brønshøj er som landsby formentlig noget yngre end Utterslev, og den er formentlig blevet udskilt fra Utterslev engang i vikingetiden. Hyrdevangen, der i dag udgør grænsen mellem de to bydele, var tidligere et lavtliggende og fugtigt område og har således kunnet danne en naturlig grænse mellem de to landsbyers jorder. Endelsen – drup i Emdrup peger på at der at tale om en såkaldt udflytterlandsby, altså en eller flere gårde eller huse er flyttet ud fra Utterslev og med tiden opbygget en landsby med jord til, engang i den senere vikingetid eller tidlig middelalder. I tidlige historiske kilder nævnes, at Absalon i år 1191 havde en herregård i Emdrup, ligesom han også havde én i Husum.

Stednavnene og deres tidsmæssige oprindelse og baggrund

Hvorfor har den gamle landsby Utterslev med jordtilliggende fået navnet Bispebjerg. Hvad er baggrunden for brugen heraf i moderne tid?

Her skal vi formentlig helt tilbage til middelalderen, da det gamle Sokkelund herred kom i Roskilde-bispens besiddelse i sidste halvdel af 1100-tallet. Herunder hørte de daværende landsbyer Utterslev, Brønshøj og Emdrup. Utterslev var helt tilbage i Absalons tid hovedbyen i hele det nuværende Københavnsområde. Det fremgår af Pave Urban 3.s. stadfæstelsesbrev fra 1186 hvor alle de landsbyer nævnes der hørte under Roskilde bispestol. Her står der, at bisp Absalon skal beholde de besiddelser, som kong Valdemar (Den Store) havde skænket ham og så tilføjes der:

” ... efter din død skal den frit tilfalde denne kirke i henhold til nysnævnte betingelse, således som du sidder inde med den rette og uden indsigelse tilige med alle dens tilliggender nemlig selve landsbyen Havn, Utterslev med alle dens tilliggender nemlig Serritslev, Solbjerg, Vanløse, Vigerslev, Valby eet bol, Brønshøj, Emdrup, hovedgården i Gentofte med alle dens tilliggender, Mørkhøj med alle dens tilliggender.....”

Bispebjerg og Bispeeng

Når stednavnet Bispebjerg nævnes, så har det også en sammenhæng med Bispeengen. Bispeengen, der blev navngivet omkring 1908 ved en genoptagelse af det gamle navn på engområdet ved grænsen mellem det nuværende Frederiksberg og det gamle Utterslevs marker. I dag er området måske bedst kendt for Bispeengbuen, hvor indkørselstrafikken til Københavns centrum via Hareskovvejen og Borups Allé passerer over området. Navnet kendes tidligst fra 1673 i formen ”Biscops Eng.” Navnet angiver, at engen oprindeligt hørte under Roskildebispens storgård i Utterslev. Engområdet var oprindeligt en del af Utterslev mark, men blev i forbindelse med oprettelsen af den ”Nye store Ladegård” i 1620 – 23 lagt ind under denne. Ladegårdsområdet fra dengang udgør i dag nogenlunde Frederiksberg kommune. Indlemmelsen skete for, at der om sommeren var et tilstrækkeligt stort engområde til græsning af de kreaturer, der ellers stod opstaldet i Ladegårdsbygningerne.

Bispebjerg betyder således Bispens bjerg, og Bispeengen Bispens eng, og sammenhængen var at bisp Absalon kom til at besidde den storgård i Utterslev som Valdemar den Store skænkede ham formentlig i 1168, og til gården hørte et Bispebjerg og en Bispeeng: henholdsvis det højeste og det laveste punkt i området. I en periode efter Grevens fejde hed Bispeengen Greveholmen.

Bispeengen var efter reformationen i 1536 kommet i kongens besiddelse, for i 1560 atter at blive overdraget til Roskilde Bispestol til superintendenternes underhold. Af superintendenterne købte Christian 4. denne Engholm tilbage til kronen. Med indførelsen af den protestantiske kirke blev bispetitlen og især de katolske bisper afskaffet i Danmark. I stedet kaldtes dette tilsynsembede for en superintendent efter Reformationen og frem til 1700 tallet. Måske kan en del af forklaringen på forandringen af stednavnet fra Bispeeng til Greveholm forklares hermed. Altså at stedet ikke skulle kunne forbindes med det katolske bispeembede.

Det ser ud til at navnet Bispebjerg i løbet af 1600 – tallet har fået en mere folkelig udgave under betegnelsen ”Bissebjerg.” Denne betegnelse er også blevet anvendt i mere officielle skrivelser. Udtrykket ”bisse” betyder at kvæg løber vildt af sted. Betegnelsen Bispebjerg er dog igen begyndt at blive anvendt som betegnelse for området i løbet af 1700-tallet. Således kan der på det skitseagtige udskiftningskort for Utterslev fra 1776 ses, at den nordligste vang på byens mark blev kaldt for

”Bispebærg marken.” ligeledes er ”Bispeengen” indtegnet på kortet under denne betegnelse, skønt den ikke var en del af Utterslevs marker. Stednavnet Bispebjerg indgår også i betegnelsen for den nye hollandske mølle, der i 1808 blev bygget på Frederiksborgvej overfor Skoleholdervej. Den fik navnet Bispebjerg mølle.

Angående moser og vådområder

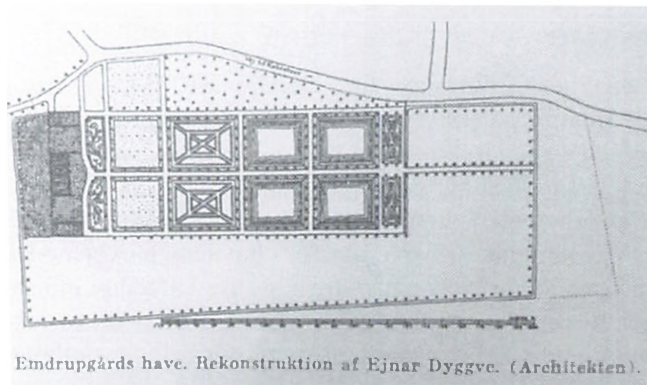
Når man betragter det endelige udskiftningskort for Utterslev fra 1784, vil man på det farvelagte kort se nogle mindre og større bare felter, strøet rundt omkring på byens mark. Det er fugtige og vandede områder, hvorpå det ikke var muligt at dyrke noget. Lægger man dem sammen har de udgjort en anseelig del af marken, og de er først forsvundet endeligt med dræningen af jorden i midten af 1800-tallet. Navnet på én af disse gamle moser er overleveret i navnene på vejene Bøllelosegårdsvej og Bøllegårds Allé, og mosen har strakt sig fra Utterslev ind over Emdrups marker. Førstnævnte vej er navngivet omkring 1931 efter de to gårde Lille og Store Bøllegård også kaldet Lille og Store Bøllelosegård, der omfattede den jord hvorpå Bispebjerg Hospital er bygget på. Disse to gårde var udflyttet fra Utterslev. To andre Bøllegårde, henholdsvis Vestre og Østre Bøllegårde, der lå mellem Bøllegårds Allé og det nuværende Håndværkerhaven var udflyttet fra Emdrup. Denne mose kaldtes altså Bøllelosen, der midt på Bispebjerg Bakke strakte sig nogenlunde i Tuborg-linjen fra Tagensvej hen imod Emdrup og på begge sider af Tuborgvej. Mosen omtales i 1629 som ”Bøllemosz,” og indeholder plantebetegnelsen *bølle*, der må have været en udbredt plante i området. Et andet vidnesbyrd om de vandhuller og vådområder, der fandtes på Utterslevs og Emdrups marker finder vi i Sokkelund Herreds Tingbog for 1676, hvori der berettes om fire små stenbroer på Utterslev Mark i området omtrent hvor Frederiksborgvej fra højbanen løber op mod grænsen til Brønshøj.

Lystgården og dens have i Emdrup

Hvis vi fortsætter ad Tuborgvej ned mod Emdrup Sø ser på venstre hånd den gamle tyske skole Emdrupborg, nu DPU Emdrup, Aarhus Universitet, der ligger på det sted, hvor Lystgården i Emdrup blev placeret i perioden efter 1661, da hofprædikanten Johannes Bremer fik skøde på de 4 gårde i Emdrup. Han lod på stedet bygge et hus og en have, som der ikke rigtigt foreligger nogen oplysninger om. I 1674 overtog von Körbitz ejendommen og han lod anlægge en ny have i en næsten rektangulær størrelse, hvor bredden var 125 alen i øst og 128 alen i vest, længden var 251 alen i syd og 286 alen i nord. På grunden lå der to bindingsværkshuse på 22 fag.

I 1689 købte hofpræsten Hector Gottfried Masius lyststedet. Det nævnes i en skrivelse til Rentekammeret i 1698, at Masius ejer et hus i Emdrup med tilliggende have uden ager og eng, og at han anmoder Rentekammeret om, at der ikke blev lagt skat på denne *ejendom ”i lighed med de store Lysthuse,”* eftersom han kun

bruger det til ”for Le-
gemets Skyld at fare
derud en Gang 5 eller
6 om Sommeren.”

Emdrupgårds have. Rekonstruktion af Ejnar Dyggve. (Arkitekten).

Hvad angår resterne af den barokhave, der endnu er tilbage og med sine lange alléer ligger på begge sider af en plæne, så foreligger der ingen præcis dato for dens opførelse, men det kan være sket engang i af 1720'erne, eller måske tidligere. I 1728 havde oversekretær i danske kancelli Chr. Möinichen købt lyststedet, og han har formentlig i

tiden efter den store brand i København i 1728 taget ophold her, men solgte det allerede videre i 1731. Det er vanskeligt at fastslå med sikkerhed om anlægget indrettedes under prokurator Troels Smith, der erhvervede den i 1710, eller det var under Möinichens ejerskab det tidligere ”lysthus” blev erstattet med et anseeligt landsted, mens haven udvidedes til en virkelig park. Haven er som nævnt endnu delvist bevaret, selvom den i 1917 blev skåret midt over ved Tuborgvejs gennemførelse, der var et led i Københavns kommunes plan om at gennemføre et direkte vejforløb fra Hellerup til Vanløse Station – den i 1901 planlagte Tuborglinje.

Endnu i dag har resterne af lysthaven en vis interesse, fordi der i Danmark kun er bevaret resterne af denne ene landstedshave i fransk havestil fra begyndelsen af 1700 – tallet. Arkitekten Ejnar Dyggve tegnede i 1918 en rekonstruktion af haven, og beskrev den således:

Planen virker ved sin umådelige klarhed. I betragtning af, at den egentlige have fylder langt over 2 tdr. land, er der en storslået simpelhed i inddelingen med de store rektangler, fast i systemet om midt akse, den 1/5 km lange hovedallé, der som stilen fordrede det, raffineret ledte fra haven ud i det åbne land til videre udsyn mod ukunstlet natur. Datidens skolede sans for linjer krævede ordnede perspektiviske virkninger i forbindelsen mellem hus og have.

Fiskedamme er indgået som fire af de 12 rektangler i haveplanen, som kan føres tilbage til 1744 og endnu eksisterede i 1923. Og om havens placering: Den store have, der stødte op til åbne marker, var hegnet med et stakit af enebærstager med stolper og løsholter, og i havestakittet var der en port, men denne port var ikke hovedindgang. Tilkørslen til landstedet foregik smukke ad Lyngbyvej; ved Emdrupvej drejede man til venstre kørte ad Emdrupvej imellem marker opad imod landsbyen, der lå på bakkens top; det sidste stykke kørte man langs med lysthaves havegårde.

Emdruplund og Sokkelund

Og hvad lå der så ved Emdrup før ovennævnte Johannes Bremer byggede sit lyststed i Emdrup efter 1661. Der kan meget vel have ligget en lille del af en større skov.

Før 1660 havde der ligget en skov i området, der kaldtes Sokkelund.

Nord for Søborg Sø, det nuværende Uterslev Mose, strakte skoven sig op imod Buddinge,

Mørkhøj og det

nuværende Søborg og gik i øst over i Emdruplunden. Endelsen *lund* i ordet betyder egentlig bare lille skov eller større trægruppe, og det kan være sådan Emdruplunden har set ud. Med svenskernes belejring af København 1658-60 skete der omfattende ødelæggelser med nedbrydning af landsbygårde og -huse, og også skovene gik det ud over. I forbindelse med fredsslutningen med svenskerne i 1660 lod lensmanden for København von Körbitz skovene undersøge for ødelæggelser og forhugst. Og resultatet var nedslående. I synsprotokollen hedder det: *".....I Emmendrup Lund og Sokkelund findes ingen af de store Træer, som tidligere voksede der – kun underskov."* Og i den gamle Tingbog fra 14. februar 1660 står der: *"Emmendrup Lund, Sokkelund findes ganske øde og ikke til nogen Svins Olden kan takseres."*

BISPEBJERG HOSPITAL

af Annemette Deneke Risager

For nogle måneder siden ringede næstformand Helge Baun Sørensen til mig og fortalte, at den kunstner, der skulle udsmykke Bispebjerg Hospitals Parkeringshus, som ligger for enden af Charlotte Muncks Vej ud mod Tuborgvej, havde henvendt sig til Lokalhistorisk Forening, og at man havde henvist til mig.

Nogle uger senere ringede kunstneren til mig. Kunstnerens navn er Malene Nors Tardrup, og hun havde igennem et år været i gang med at forberede en udstilling med fotos af historien om Bispebjerg Hospital. I den anledning henvendte hun sig til mig, især på grund af usikkerhed omkring en del billeder med sygeplejersker fra det enorme haveanlæg omkring hospitalet. Vi havde mange samtaler desangående.

Arkitekt Martin Nyrop byggede jo det oprindelige hospital, som nu er fredet og stadsgartner Edvard Glæsel var arkitekten på det enorme haveanlæg, som nærmest må have været en park. Det åbnede i 1913.

Men allerede i 30'erne voksede hospitalet med nye bygninger, først psykiatrisk afdeling i midt 30'erne mod Tuborgvej, og senere bygningen mellem Nyrops oprindelige bygninger og psykiatrisk afdeling, kaldet bygning F og senere igen højhuset, kaldet Lersøparkbygningen i 60'erne. Disse bygninger blev jo indlysende nok opført i en helt anden stil end Nyrops.

Den 27 maj 2016 var der reception.

Udstillingen er placeret på trappeomgangen i Parkeringshuset og består af gamle og nye fotos på keramisk print. De gamle fotos er indsamlet dels på Københavns Bymuseum og dels på Sygeplejerskemuseet i Kolding. Kunstneren har kaldt udstillingen: LÆNGE ER IKKE EVIGT efter en inskription på en bro, hvor denne indskrift er placeret, og hvor der sidder en sygeplejerske ved siden af. Hver etage i parkeringshuset har sit eget emne:

1. etage DEN HELENDE HAVE
2. etage ET HJEM
3. etage BADE- OG MASSAGEKLINIKKEN
4. etage HELBREDENDE ARKITEKTUR
5. etage TIDSRUM OG TILSTANDE
6. etage SYGEPLEJERNE
7. etage ARBEJDSLIV

Kunstneren har især været i tvivl om hvornår tidsmæssigt billederne fra det smukke og enorme haveanlæg er taget. Det drøftede vi meget og jeg kontaktede en del gamle kolleger fra Bispebjerg Hospital. Vi kom så langt tilbage som til midt-80'erne, men ingen kunne huske - f.eks. - den bro, hvor sygeplejersken sidder ved, og hvor inskriptionen står. Vores konklusion blev, at med udbygningen af hospitalet med først den ene bygning, så den anden og tredje, forsvandt Stadsarkitekt Glæsels visionære og storstilede haveanlæg, stykke for stykke. Vi har nu kun de smukke billeder fra denne periode. Omtrentligt kan man også aflæse tiden på sygeplejerskernes uniformer, og de tyder på, at vi er tilbage i det årti, hospitalet blev bygget og ca. 10 - 20 år efter.

Kunstneren har ikke ønsket at fremhæve overlæger eller lægespecialer i sin historiske gennemgang, men decideret fokuseret på Nyrops arkitektur, Glæsels haveanlæg og de arbejdere, der var nærmest de indlagte syge og samspillet mellem dem i den syges helende proces.

Jeg synes, at udstillingen er smuk, rørende og poetisk. Jeg synes, at kunstneren har vist stor sensitivitet og indlevelse i skildringen, og jeg blev både berørt og bevæget.

Der har ligget et kæmpe research arbejde bag udstillingen.

Ved receptionen, fremhævede vicedirektøren, at dette var første etape af udbygningen af hospitalet, og at vi i fremtiden, som byggeriet skred frem, ville se mere af, hvorledes kunsten ville være i samspil med den videre udbygning.

Han opfordrede alle til at gå op ad trappeopgangen, se udstillingen, og nyde den storstilede udsigt.

Annemette Deneke Risager

Om kunstneren:

Malene Nors Tardrup (f. 1974) er uddannet billedkunstner fra Det Kgl. Danske Kunstakademi og Glasgow School of Art. I sin kunst undersøger hun fotografiets muligheder for at perspektivere og kommentere på formidling af historie. Hun har udstillet i både ind- og udland. Værket *LÆNGE ER IKKE EVIGT* er kurateret af *Umage for Bispebjerg Hospital*

Parkeringshuset er sig selv en hel farvepalet. Solen skinner igennem glasset og oplyser den ellers grå trappeopgang i grønne, gule, violette og orange nuancer. Og oppe på taget er der monteret en kikkert til fri afbenyttelse, midt i den storslåede udsigt.

POESIBOG FRA 1929

af **Helge Baun Sørensen**, tekst og foto

Lokalhistorisk arkiv modtog i april 2016 brevpost fra Næstved. Afsenderen var Otto E. Eriksen, der er medarbejder i genbrugsbutikken 'Y's Men International' i Sct. Mortens Gade. De havde i deres butik en poesibog, som de ikke mente, nogen kunne have synderlig glæde af på Næstvedegnen, og derfor var han så venlig at sende den til arkivet i Pilegården. Det, der faldt i øjnene, var især en meget smuk tegning af Brønshøj kirke. Vi takker for venlig omtanke og bringer et uddrag af bogen.

Hvem var Agnete?

Poesibogen har tilhørt Agnete Nielsen, der boede i Husum, mens denne bydel så småt var ved at blive bebygget med villaer. Husum Skole var endnu ikke bygget på det tidspunkt, så hun har som så mange andre fra Husum gået den lange vej til Brønshøj Skole. Hun gik i 5. klasse, da poesibogen blev påbegyndt og i løbet af et års tid blev den udfyldt af familie og kammerater.

Hvor boede Agnete og hvem var hendes far og mor? Umiddelbart er det ikke til at sige, men ved lidt detektivarbejde kommer interessante ting for en dag.

Vi ved, at Agnete boede i Husum og gik i 5. klasse i 1929, hvilket fremgår af poesibogen. Derfor er der overvejende sandsynlighed for, at hun må være født i 1917 og måske ligefrem er blevet konfirmeret i den ret nye Husum kirke i 1931.

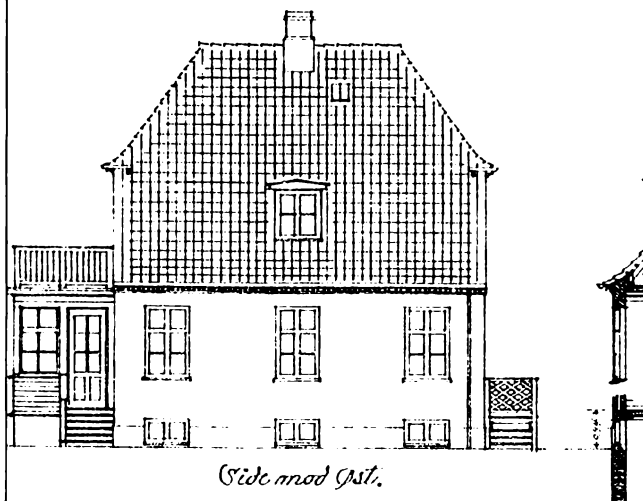
På nettet kan man finde kirkebogen fra Husum kirke og se, hvilke piger der blev konfirmeret det år og ved ganske få bladringer dukker Agnete Nielsens navn op! Keine Hexerei, nur Behändigkeit.

I kirkebogen kan vi læse, at hendes far var tømrer Jakob Anton Nielsen og hendes mor, Margrethe f. Bøgedal, og at familien boede Østerlågen nr. 3, en sidevej til Dyssevænget.

I bogen er der flere steder en Margrethe, der skriver moderlige ord, så det stemmer osse.

Men ikke nok med det. På hjemmesiden 'Byggesager' kan man slå op på adressen og med få klik se, at hendes far netop havde fået bygget en meget smuk villa, Østerlågen 3, Husum.

Villa for Hr. Tømrer J. A. Nielsen,

Tegning af villaen, Østerlågen 3 i Husum. Bygherre tømrer Jakob Anton Nielsen, poesibogens ejers far. I 1925 hed adressen O. Brydings Allé efter grundejerforeningens første formand. Hele området kunne ved den tid bryste sig af stolte vejnavne som Slotsfruens Allé (Dyssevænget), Danas Allé (Møllebakken), Danas Boulevard (Åvendingen) eller Frodes Allé (Kildeløbet). Alle vejnavne blev ændret af kommunen i 1927.

Husum d 4/10 - 29

*Glem din Fader ingensinde,
for din Fremtid han har stridt
Glem din Moder heller ikke
hun har Elsket, hun har lidt*

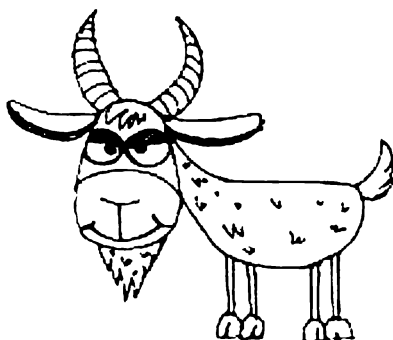
Din Moder.

Agnetes mor, Margrethe Nielsen, er flittig til at skrive i datterens bog: "Glem din Fader ingensinde, for din Fremtid han har stridt. Glem din Moder heller ikke, hun har Elsket, hun har lidt." - Et andet sted skriver mor: "Det at være lille, det at være stille. Det at elske Far og Mor, er det største her paa Jord."

Andre citater fra poesibogen:

"Sikke et Syn vi faar at skue,
naar Agnete Nielsen bliver Præstefrue.'
Til Minde om din Skolekammerat Esther M. Pedersen

"Roser er røde, Violer er blaa, Vindruer er søde, og du ligesaa."
Et Minde fra Karen Bjerre

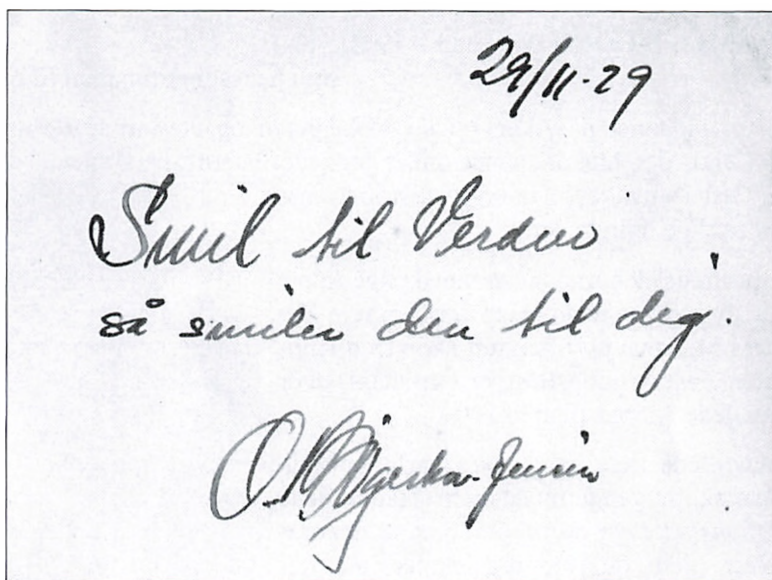
"Naar i Humøret du bliver ked, saa tænk paa din gamle gemytlig Ged."
Til Minde om Erna Jensen

"Elsk din Mand og stop hans Hoser, saa skal i Livet du danse paa Roser."
Johanne Fich

"Altid glad og velfornøjet,
altid med et Smil i Øjet,
aldrig gnaven, aldrig sær,
derfor fik jeg Agnete kær."
Til Minde om din Skolekammerat Ruth Jacobsen

"Denne Bog tilhører dig med rette,
derom kan der ikke være trætte,
Agnete er dit Navn,
København din Fødestavn."
Ruth Lausen

"Lad Vinteren kun være streng og haard, der kommer engang saa lys en Vaar."
Bjarne Troest

Agnete Nielsen havde på Brønshøj skole bl.a. den meget afholdte lærer, Ove Bøgeskov-Jensen, hvis svungne signatur er med i poesibogen. Han var en af skolens nye unge lærere, og han virkede i en menneskealder og huskes stadig af nulevende brønshøjere som en karismatisk underviser. Han levede selv op til ordene: "Smil til Verden, så smiler den til dig".

Ove Bøgeskov-Jensen
1896-1972, Fuglebakken 12,
viceskoleinspektør, næstformand i Københavns Kommunelærerforening

AGNETHE NIELSENS TEGNELÆRER PÅ BRØNSHØJ SKOLE

OVE RASMUS STERNOW, 1883 – 1934,

som har tegnet forsiden til dette blad

Sternow var uddannet på Akademiet i København og elev af teatermaler Carl Christian Lund, der blandt meget andet tegnede Tuborg-paraplyen, som siden 1880'erne har smykket Tuborgs distributionsvogne ved særlige lejligheder.

Sternow mestrede dekorationens vanskelige kunst og var en dygtig fagmand. Han var ansat i Det Kgl. Teaters Malersal og tilknyttet både Den Kongelige Porcelænsfabrik og Bing & Grøndahl, hvor han bl.a. malede Aarhus platten 1909.

Sternow udstillede flere gange på Charlottenborg, uden at han skulle gennem censuren. Han åbnede et *Dekorations Ateliers* og tilbød sig som dekoratør i private hjem og foreningslokaler, når der skulle holdes dilletant, komedier og kostumefester.

De sidste 15 år Sternow levede, arbejdede han som tegnelærer på Brønshøj Skole. Når skolen skulle holde fest, arbejdede han aften efter aften for at gøre rammerne så smukke og fuldendte som mulige til alles store glæde. Han blev i avisernes nekrologer ved sin alt for tidlige død på grund af hjerteproblemer, beskrevet som en dygtig og velbegavet tegnelærer med en alsidig kunstnernatur. Han forstod glimrende at interessere eleverne, som altid glædede sig til hans timer, og man så ofte at gamle elever kom til ham for at søge råd og faglig vejledning.

Blandt kollegerne var Sternow også meget afholdt, skønt han var en meget beskednen og stilfærdig person, der holdt sig i baggrunden.

AT SPILLE KLINK VED GADEKÆRET

Billede og tekst er indsendt til Brønshøj Museum af **Erhardt Marott Hansen**, Ballerup i maj 1988.

Hermed følger et ca. 50 år gammelt foto af Husum-ungdom, der spiller klink ved gadekæret. Vi spiller til streg op mod sprøjtehuset. Huset bagved er 'Holtzehus', der lå i Gadelandet.

Spillerne er Hans Pedersen, tømrer, og boende i Gadelandet, nu Skovlunde. Karl Jespersen, orlogskaptajn, boende i Gadelandet, nu i Brønshøj. Erhardt Marott Hansen, typograf, boende på Toften, nu i

Ballerup. Sidst postbud Normann Rasmussen, der boede i Branddammen. Han var i mange år postbud i Husum, men døde for nogle år siden.

Billedet er taget af Hans Meyer, der boede i Gadelandet, men siden krigen har boet i Tyskland.

Spillet foregik ved, at vi kastede 5-ører til streg, helst så strengen kunne ses gennem hullet i 5-øerne, der dengang var store og af kobber. Nutidens små 5-ører ville flyve væk ved den mindste brise.

Bemærk 4 velklædte unge mennesker i søndagstøjet. De første tre har været i alderen 17-19 år, medens Normann var omkring 27-28 år.

Særlig forår og efterår blev der spillet klink ved Gadekæret og på parkeringspladsen ved Husum Ny Kro.

med hilsen, E. Marott Hansen

Erhardt Marott Hansen (1921-1997), født og opvokset i Husum landsby, Toften 4.
Boede senere på Ågerupvej i Ballerup.

Om Erhardt Marott Hansen kan man i Ballerup Posten 12. marts 2014 læse:

... sådan var det for Sanne Fandrup, da hun og hendes familie flyttede ind i et hus på Ågerupvej i Ballerup. Selve huset er bygget i 1954 og har været kaldt »kommunistens hus«, fordi det i mange år været beboet af Erhardt Marott Hansen, tidligere typograf og altså aktiv kommunist. Og da Sanne Fandrups og hendes mand fjernede det gamle køkken for at udvide det, gemte der sig et lille pudsigt stykke historie i soklen under køkkenelementerne.

Her fandt de en lille kasse med en række effekter fra 1989, hvor Erhardt Marott Hansen selv skiftede køkken.

I den lille tidslomme lå et eksemplar af den kommunistiske avis Land & Folk, et eksemplar af Ballerup Måløv Avis, en Irma kiksedåse, mønter fra 1989 og et lille brev, hvor Erhardt Hansen skriver om sit nye køkken, der havde kostet den, for tiden, temmelig store sum, af 70.000 kr. Efter 35 år mente han, at tiden var moden til at skifte det oprindelige køkken ud. Og nu skal det altså skiftes igen.

»Vi ville jo udvide det lille køkken og bygge det sammen med spisestuen. Og så fandt vi denne lille tidskapsel. Det synes vi var meget sjovt og et sjovt vidnesbyrd over en tid, der er forsvundet,« siger Sanne Fandrup.

Postkort af det idylliske gadekær i Husum, som mange nulevende stadig har erindring om. Et sted man legede, badede og mødtes, og et minde om dengang Husum var en ægte landsby

NOGLE VEJNAVNE af Thomas Viggo Pedersen

Det er let at huske, når veje i samme kvarter har beslægtede navne. Vi kaster her et blik på fire parallelle veje nær Tomsgårdsvej, der alle har navn efter ældre professioner i samfundets højere lag.

Rentemestervej er den længste og går de halvanden kilometer fra Utterslev Torv helt ned ad bakken til Lygten. Den er opkaldt efter Jørgen Vind, 1593-1644, der avancerede fra at være finansminister (= rentemester) den lige vej til rigsadmiral – det er jo godt for en sømand at hedde Vind. Han ejede en gård i Utterslev.

Landsdommervej er opkaldt efter landsdommer Anders Sinklar, der også ejede en gård i Utterslev, men klogeligt døde i 1675. Derved slap han nemlig for sin stridbare hustru Kirsten (eller altså enke), som derefter skyndte sig at få tvillinger med en anden mand, som hun dog ikke ville giftes med. Da pantefogeden kom for at opkræve det, som hun skyldte, trak hun den skarpeste kniv op af køkkenskuffen og prøvede at myrde ham. Efterhånden måtte hun flygte fra Utterslev; hun kom til Ditmarsken, hvor hun efter sigende blev hængt for nye forseelser. Alt det blev landsdommeren forskånet for at opleve.

Møntmestervej har navn efter Pavl Fechtel, der var møntmester under Christian den Tredje. Han boede meget passende på hjørnet af Møntergade og Gammelmønt og lavede mønter til alle, incl. sig selv. Han blev en rig mand, der kunne låne byen penge; men han tænkte også på de nødlidende. Til dem byggede han en stiftelse i Møntergade 38, hvor den lå indtil 1908, hvor den blev flyttet ud på Frederikssundsvej 78A. Navnet er *Poul Fechtels Hospital*, hvor ordet hospital skal forstås i sin gamle betydning som tilflugtssted eller stiftelse, jfr. engelsk *hospitality* = gæstfrihed. Det er et nobelt hus at se på venstre hånd, når man kører ind mod byen.

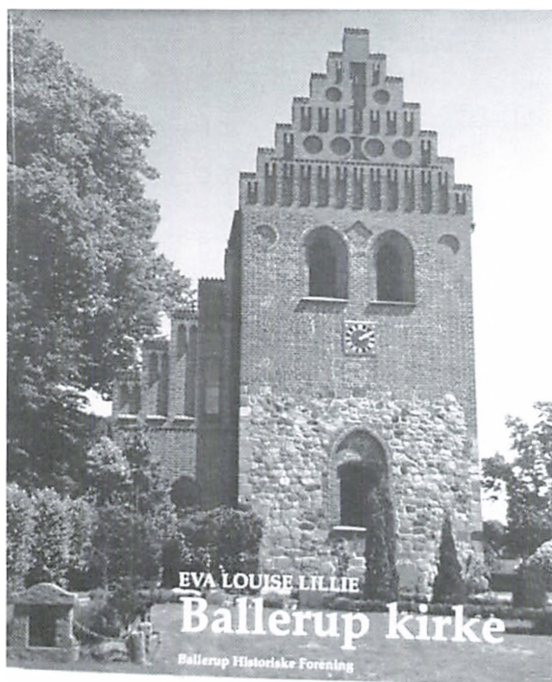
Og **Birkedommervej**? – ja, noget skal vejen jo hedde.

FÆLLES RUNDVISNING I GRUNDTVIGSKIRKEN MED VORES VENSKABSFORENING BALLERUP HISTORISKE FORENING af Anne Brix Christiansen

Søndag den 21. august mødte knap 50 personer op til rundvisning i Grundtvigskirken. Arrangementet var fælles for Lokalhistorisk Selskab og Ballerup Historiske Forening, og næsten 30 personer kom fra sidstnævnte forening. Ballerup Historiske Forening fungerer som venskabsforening til Ballerup Museum, der et kulturhistorisk museum, som har til huse på Pederstrupgård, Lindbjerggård, Lynsmedens Hus og i det lille Skomagerhus.

Thomas Viggo Pedersen, der tidligere i 37 år var organist i kirken, fortalte levende om kirkens historie med mange små finurlige detaljer. Thomas kender om nogen til Grundtvigskirken, hvor hans far oprindeligt var den første organist. Selve historien skal ikke gentages her, da den har været bragt flere gange – men ud over selve byggehistorien kunne Thomas f.eks. også fortælle om hans egne ture til de kalkbrænderier, hvor den lyse ler og dermed de lyse sten stammer fra.

Efter Thomas' fortælling var der rundvisning i selve kirkerummet og i krypten, hvor vi sluttede af med kaffe og kage (med alle de deltagere fik den lokale bager udsolgt af kanelstænger og drømmekage 😊)

Rundvisningen var et genbesøg fra Ballerup Historiske Forening, efter at Lokalhistorisk Selskabs bestyrelse tidligere har været på besøg der – og begge arrangementer tegner godt for et hyggeligt og informationsrigt samarbejde.

Formanden for Ballerup Historiske Forening havde venligt medbragt boggaver fra museumsbutikken i Pederstrup.

KALENDER

Torsdag d. 13. oktober 2016 kl. 17. 00: Stjernerummet på Bellahøj Skole. Stjernerummet blev indrettet allerede i 1936, hvor Bellahøj skole var ny. Det var takket være en engageret fysiklærer at det blev en realitet, og det eksisterer den dag i dag. Carsten Andersen bestyrer i dag Aladdin-hulen og skoleklasser fra hele København kan komme og opleve stjernehimlen med planeter, asteroider og mælkeveje. Men vi må osse komme på besøg. For få år siden fik Stjernerummet doneret 62.500 kr til anskaffelse af det nyeste udstyr, som gør rumrejsen fuldendt. I forbindelse med besøget vil der være en kort rundvisning på skolen, hvor vi skal se Karlstad-frisen og den smukke aula. Varighed: 2 timer. Mødested: Indgangen til Bellahøj Skole, Svenskelejren 18. Tilmelding pr mail info.lhsbhu@gmail.com. For medlemmer: ingen tilmelding.

Fredag den 14. oktober 2016 kl. 18.00 til 23.00, Biblioteket, Rentemestervej
Kulturnatten: Bispebjerg Før og Nu. Fotoudstilling. Få et glimt af Bispebjergs lokalhistorie via en 'før og nu' fotoudstilling. Der vil være billeder fra Utterslev, Emdrup, Bispebjerg, Ryvang/Lundehus og Ydre Nørrebro. Kun adgang med Kulturpas.

Tirsdag den 1. november 2016, kl. 19.00 til 21.00 på Pilegården, salen på 1. sal: De gamle sporvogne. Kom om se og hør om de gamle sporvogne, som var en vigtig del af Københavns bybillede fra før 1900 til den sidste linje 5 kørte i 1972. Finn Erik Larsen, tidligere rektor og i dag sporvognsfører i sin fritid, fortæller om linje 2, 5, 7, 8 og de andre linjer, og Lokalhistorisk Selskab viser billeder dertil. Alle er velkomne.

Torsdag d. 8. december 2016 kl. 19-21: Julestue i Arkivet, Kulturhuset Pilegården, 1. sal. Alle er velkommen til gløgg, julekager, gamle billeder og quiz.

Tilmelding: info.lhsbhu@gmail.com

ARKIVET

Velkommen i Lokalhistorisk Arkiv, der holder til i Kulturhuset Pilegården, Brønshøjvej 17 1. sal. Alle er velkommen til at kigge forbi og stille spørgsmål, bladre i Brønshøj-Husum Avis (vi har næsten komplette årgange fra 1926-2005) eller kigge lokalhistoriske billeder.

Flg. torsdage i efteråret 2016 holder vi åbent:

8. sept. - 22. sept. - 6. okt. - 20. okt. - 3. nov. - 17. nov. - 8. dec. (Julestue) - 15. dec.

Alle torsdage kl. 18-20

Giv endelig lyd, hvis du gerne vil kigge forbi på et andet tidspunkt. Send en mail til hbs@nr83.com, så laver vi en aftale.

Lokalhistorisk Selskab for Brønshøj, Husum og Utterslev

Hjemmeside: www.lokalhistorie-bhu.dk

Facebook: Lokalhistorisk for Brønshøj, Husum og Utterslev

Formand: Bo Öhrström, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj, tlf. 4046 9984
e-mail: bo.oehrstroem@gmail.com

Næstformand: Helge Baun Sørensen, Upsalagade 4, st.tv., 2100 Kbh. Ø,
tlf. 3542 7625, e-mail: hbs@nr83.com

Christian Kirkeby, Ernst Meyers Gade 20, 1772 Kbh. V, mobil 2546 8917,
e-mail: chr.kirkeby@live.dk

Kasserer: Anne Brix Christiansen, Dyssevænget 74, 2700 Brønshøj,
tlf. 3150 9205, e-mail: anne.brix.christiansen@gmail.com

Anne-Lise Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: alk.cre@gmail.com

Manfred Crety, Bjernedevej 13, 2700 Brønshøj, tlf. 3871 4485
e-mail: mcretym@gmail.com

Redaktør af Nyt fra Lokalhistorien:

Thomas Viggo Pedersen, Tagensvej 256, st.tv., 2400 København NV,
tlf. 3581 1233 / 2812 4024, e-mail: thomas@viggopedersen.dk

Suppleanter:

Svend Ole Nielsen, Birkedommervej 93, 1, 2400 København NV, tlf.
3887 1049, e-mail: svole2@gmail.com

Karen Højgaard, Fjenneslevvej 14, 3.th., 2700 Brønshøj
tlf. 4141 8518, e-mail huleboer@youmail.dk

Hvis man ønsker at modtage e-mails om Selskabets arrangementer, bedes
man indsende egen e-mail-adresse til bo.oehrstroem@gmail.com

Kontingent for 2016: 150 kr. for enkeltmedlemmer, 200 kr. for husstands-
medlemskab og 200 for foreninger/institutioner m.m.

Bankkonto ved kontingentindbetaling: reg.nr. 9570, konto.4 99 24 58

tryk: Tryk & Kopiservice, Toftemosevej 35, 2650 Hvidovre, tlf. 2713 2020